

Santiago de LLOBET I MASACHS

Historia de una familia: Los Llobet de Vidreres. Siglos XII – XX, vols. I-III

Barcelona: [e. a.], 2012, 1.384 p.

Aquesta extensa publicació (de tres volums i més de 1.300 pàgines), realitzada per l'historiador i antropòleg d'origen vidrenc Santiago de Llobet i Masachs és un bon exemple de les extraordinàries possibilitats que ofereixen els fons documentals patrimonials, que permeten analitzar i conèixer molts aspectes de la història local del nostre país.

De bon començament, l'autor ja ens deixa clares unes quantes premisses. En primer lloc, justifica la decisió d'escriure el text en llengua castellana perquè «pretendé ser un regalo a los descendientes de la familia» i «no habría llegado a todos porqué una parte, no conoce, ni piensa en catalán y estas páginas serían para ellos más una pared delante de su pasado que no una ventana abierta hacia él como es mi pretensión». A continuació ens apunta que un dels objectius fonamentals d'aquest treball és «trasladar, no solo el conocimiento a las generaciones posteriores de un pasado

común, sino establecer entre ellas un vínculo futuro, para que [...] los descendientes de esta casa se sientan unidos por lazos, que aunque intangibles, les produzcan cierto grado de unión, y mantengan por el mero de serlo ayudas mutuas, recíprocas y solidarias». A la mateixa introducció hi especifica que «el conjunto documental que he reunido es pues suficientemente grande y con él, procuraré desarrollar la historia familiar de forma que sea inteligible para cualquier persona no versada en la sociedad catalana entre los siglos XII – XX, marco temporal que pretende abarcar este libro». Així, doncs, i a partir d'aquests condicionants, l'autor es decanta pel rigor històric, però amb la utilització d'un llenguatge planer i proper, que serveix per a definir cada concepte tècnic, terme històric i forma jurídica que utilitza.

Tal com apunta Llobet, bona part del treball s'ha elaborat a partir de la documentació que conserva del seu fons familiar; tanmateix, també ha fet una recerca important en diversos arxius locals, comarcals, provincials, privats, militars... cosa que li ha permès contrastar informació, ampliar dades i revisar els continguts. La publicació és estructurada en sis capítols on es tracten matèries tan diferenciades que, fins i tot, es podrien presentar com a sis publicacions independents. Cada capítol compta amb una introducció general que permet contextualitzar la temàtica i els fets històrics, un seguit de subcapítols on desenvolupa el contingut i, ocasionalment, algunes vivències i anècdotes de caràcter personal que donen al text una major proximitat.

En el primer capítol ens presenta un estudi detallat de la genealogia familiar, amb unes primeres i difuses referències d'avantpassats del segle XII, i amb la identificació més precisa de centenars de personatges de la seva família (des del segle XIII fins a l'actualitat) que ha pogut localitzar a

partir de l'estudi del Llibre Mestre de Can Llobet. Lelaboració de diferents arbres genealògics, el seguiment dels entroncaments familiars, les anàlisis fetes sobre l'increment patrimonial, l'estudi de les biografies, les il·lustracions... acaben de completar-lo.

Al següent capítol –*Vivir y morir en la casa*– l'autor realitza un bon treball d'antropologia cultural. A partir d'una anàlisi minuciosa de la documentació familiar, ens explica com era la vida quotidiana a bona part dels masos de la Catalunya rural: les pràctiques habituals que es portaven a terme quan s'esdevenia un naixement (la problemàtica de la línia hereditària dels bessons, la imposició dels noms, el bateig, les dides...); les diferents fórmules matrimonials que s'utilitzaven (els diversos contractes, la figura de l'hereu, la problemàtica de la consanguinitat i l'endogàmia, les dispenses, les estratègies matrimonials, els ritus...); l'evolució en l'alimentació, en la forma de cuinar, en els vestits, en els mobles i, finalment, també tracta la manera com afrontaven les malalties (els remeis populars, els medicaments, les epidèmies...) i l'actitud que es prenia davant l'arribada de la mort (els testaments, els tipus d'enterraments, les sepultures, les últimes voluntats...).

A continuació exposa la influència que va exercir la religiositat en la vida diària de les famílies rurals catalanes i analitza, tanmateix, com van evolucionar les pràctiques i costums religiosos al llarg dels segles. Així, en aquest apartat parla de la carrera eclesiàstica (quines condicions havien de tenir els aspirants, com progressaven, com s'administrava la parròquia...); també exposa l'origen i el funcionament dels beneficiats eclesiàstics (el traspàs, la classificació, els beneficiats de Vidreres, els beneficiats de la seva família, les causes pies, l'extinció dels beneficiats...); ens explica quines eren les devocions locals i familiars, i per quina

raó es venerava a un determinat sant o una determinada marededéu (sant Llop, sant Dalmau, sant Onofre...); analitza l'evolució del temple parroquial de Santa Maria de Vidreres (les reformes, els altars, les capelles, les relíquies, les processons, la nova construcció del s. XVIII...); i tot plegat ho complementa amb un interessant «rectorologi» dels qui exerciren algun càrrec eclesiàstic a l'església de Vidreres, i amb un seguit de quadres, fotografies i perfils arquitectònics del temple parroquial de Vidreres.

El capítol següent –*La formación y gestión del patrimonio*– inicia amb una àmplia introducció que pretén contextualitzar les relacions feudals de la Catalunya medieval (els actes de vassallatge, el mer i mixt imperi, l'establiment de monopolis sobre diferents serveis, la definició dels funcionaris dels senyors...). Així, i a través dels diferents subcapítols, tracta sobre la propietat i els dominis d'origen feudal a Vidreres (els vescomtes de Cabrera, la torre d'en Gallina, els senyors de Bedós, la torre Cartellà, el batlle de sac...); analitza la propietat de la terra de la família Llobet; comenta els diferents tipus de contracte que s'utilitzaven per a accedir als crèdits i per a arrendar les terres; detalla les inversions familiars que es van fer en diferents tipus de negocis i societats vinculades al món del comerç, de la marina mercant, de l'hosteleria i, fins i tot, de l'oci i el joc. També hi estudia les activitats vinculades al conreu, les collites, la ramaderia, l'explotació dels boscos... i, finalment, s'endinsa en els conflictes entre veïns i hisendats locals que sorgiren a finals del segle XVIII com a conseqüència de l'arribada massiva d'immigració pirinenca.

Seguidament, l'autor analitza la influència i la posició social que ocuparen els Llobet, i ens detalla la trajectòria d'aquesta família fins l'assoliment d'una privilegiada situació dins les elits de la societat gironina. Així, i

amb nombrosos subcapítols, parla de l'estatus i el reconeixement social vinculat als càrrecs de representació pública (on analitza la figura del batlle, del síndic i el funcionament de la universitat de Vidreres), i ens explica quins eren els privilegis que, d'una banda, lliurava a la família dels allotjaments, bagatges, talles..., i de l'altra, els facilitava l'accés a càrrecs de control social i governamental (com els oficials del Sant Ofici de la Inquisició). En aquest mateix apartat, l'autor ens detalla el procés d'integració de la família Llobet a l'estament de la petita noblesa catalana (que s'inicià en el segle XVII i s'acabà consolidant en el XIX), i ens inclou estudis que tracten l'evolució de l'escut heràldic familiar i el procés per a la integració del llinatge a diverses corporacions de caràcter nobiliari (la real maestranza...) on es requeria la presentació de diferents certificats de noblesa. Dins d'aquest mateix capítol, però pel que fa a l'estatus i reconeixement vinculat a les pràctiques religioses, exposa els protocols i símbols de distinció social que s'evidenciaven a l'interior de les esglésies: l'ordre en la ocupació dels bancs, els drets de sepultura... D'altra banda, pel que fa al reconeixement públic vinculat a les pràctiques socials, analitza la trajectòria de diferents personatges familiars que, a partir del segle XIX, assumeixen càrrecs polítics de certa rellevància (diputats provincials, alcalde de Girona, president de la Diputació, diputats a Corts...); i exposa la influència que exerciren des dels nous espais de socialització que sorgiren en el segle XIX (casinos, ateneus, societats, cercles...). Finalment, i per tancar aquest capítol, inclou un apartat dedicat als mitjans de transport (fent esment especial als vehicles de motor) atès que, actualment, els considera un dels indicadors més significatius de l'estatus social individual o familiar. Així, a banda de contextualitzar la formació i transformació de les principals vies de comunicació de la comarca de la Selva,

també ens fa un ampli repàs de la història dels vehicles familiars: des de l'antiga tartana fins als vehicles de motor més populars dels anys seixanta i setanta del segle passat.

En el darrer capítol tracta dels nombrosos conflictes que van haver d'afrontar els avantpassats de la família Llobet: la Guerra dels Remences, la dels Trenta Anys, les invasions franceses, la Guerra de Successió, les guerres carlines, la Guerra Civil... Després de contextualitzar-los, ens facilita informació i documentació de caràcter local i familiar amb dades ben significatives: la llista dels somatents, les despeses generades pels conflictes... I acaba amb un apartat ben interessant que tracta sobre la passada Guerra Civil, on recull les vivències de diferents membres de la seva família («simpatizantes de derechas y católica practicante») i les memòries manuscrites del seu pare, Joaquim de Llobet Llavari, escrites l'any 1994, una bona font d'informació que, tanmateix, l'autor de la publicació prefereix contrastar i completar amb altres memòries coetànies i altres estudis històrics.

Es tracta, doncs, d'una publicació voluminosa, però de lectura fàcil, planera i amena (poc habitual en aquest tipus de llibres). Es podria dir que, en llegir el text, es nota el plaer que ell confessa haver tingut en el moment de treballar i escriure sobre els diferents episodis històrics analitzats: «degustaba y paladeaba como un gastrónomo del saber, en la historia social y local. Solo yo se lo mucho que me he entretenido y lo bien que lo he pasado». En definitiva, un estudi interdisciplinar ben recomanable on podeu trobar dades i informació vinculades a l'antropologia, la genealogia, l'heràldica, l'estadística, l'art, el dret... i, evidentment, la història. Un munt d'història comarcal, local i familiar.

Queda la recança, però, que aquesta edició del propi autor no s'hagi pogut

publicar a través de cap col·lecció local o comarcal. Sens dubte, el gran volum del projecte feia difícil assumir-ne els costos; però potser un acord entre diverses entitats i institucions ho hauria pogut facilitar (ni que fos una publicació feta en diversos volums, i que podria aparèixer en dos o tres anys diferents). En tot cas, podria ser un bon projecte de futur.

Joaquim Daban i Massana

Josep MASSOT I MUNTANER

Obra del Cançoner Popular de Catalunya. Materials. Volum 1, fascicle 2. Memòries de missions de recerca, estudis monogràfics per Joan Llongueras, Higiní Anglès, Pere Bohigas, Jaume Massó, Lluís Romeu, Francesc Pujol i Joan Puntí

Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2013, 383 p.

Segurament que quan ens parlen d'un recull de cançons populars transmeses oralment pels nostres avantpassats, ens ve a la memòria, com a obra de referència, el material recollit àmpliament en el *Costumari Català* de Joan Amades. En aquesta magnífica obra, a més de cançons, hi podem trobar tot un estol de costums, tradicions, festes, rondalles, etc., de les terres de llengua catalana. Joan Amades, però, va comptar amb la col·laboració d'un músic que transcrivia en directe sobre el terreny que interpretaven els i les cantaires de les contrades que visitava. Estic parlant del mestre Joan Tomàs (1897-1967) que, a més de ser sots-director de l'Orfeó Català, es va dedicar a la recerca i recull d'unes 10.000 melodies populars. Però va ser a l'any 1921 quan se li van confiar, juntament amb el mestre Joan Llongueres (1880-1953) el recull del cançoner popular a la comarca de la Selva per tal d'integrar-lo a l'*Obra del Cançoner Popular de Catalunya*. Des del 19 de juliol fins al 18 de setembre de 1921 els mestres Tomàs i Llongueres van ser companys de viatge i van fer un profitós recorregut per diverses poblacions de la comarca de la Selva: Santa Coloma de Farners, Brunyola, Sant Martí Sapresa, Anglès, Osor, la Cellera, el Pasteral, Amer i les Planes.

El seu *modus operandi* era el següent: s'establien a la població i donaven a conèixer el seu projecte buscant la complicitat d'alguna persona influent d'aquell lloc. A primera instància acostumava a haver-hi un cert escepticisme i els anunciaven que no trobarien ningú que recordés velles melodies i que la gent ja no acostumava a cantar com en el passat. Però lluny de desistir aconseguien agrupar gent al cafè o al lloc de reunió més concorregut del poble i esperaven algú perquè comencés a cantar qualsevol melodia. A partir d'aquí s'anaven animant i